

O. Johansen Trevarefabrikk
100 år - 2004

Prisliste

Telefon 79. fra Telefon 79.

Kvisla Trævarefabrik,
Moelven,
for

Døre, Vinduer og Møbler.

Hr.

Idet vi tillader os at oversende Dem vor
Prisliste for almindelige Døre og Vinduer,
samt Møbler, meddeles, at vi har forsøgt at
nedsætte Prisen paa disse Varer saa læst
som muligt.

For 1ste Klasses Arbeide og Materialier garanteres.
Ærbødigst

Prisliste

Styk.
Med
beslag.

.00
10.50

	3	2.20	0.95	9.50	11.75
		2.10	1.00	9.25	11.50
	4	2.50	0.95	10.00	12.25
		2.30	1.40	9.75	12.00
	5	2.40	1.35	16.00	20.00
		2.20	1.40	15.00	19.00
			1.35	16.00	20.00
				15.00	19.00

For Kilstøtdøre beregnes et
Tillæg af Kr. 0.30 pr. Fyiling

Prisliste over Møbler.

	Kr.	Øre.
Senge, dobbelte, umalede	8	50
do. enkelte	8	00
Udtræksenge, dob.	10	00
do. enk.	9	00
Vaskeservanter	7	00
Komoder	14	00
Kufferter	6	50

Det er en stor glede for en liten fabrikk å feire 100 års jubileum. Som 4. generasjon Johansen er det med respekt og ydmykhet jeg vil gratulere ansatte og familie med jubileet. Positiv og god innsats fra mange har gjort at vi har kunnet levere dører, vinduer og andre trevarer alle disse årene.

For 10 år siden laget vi et fyldig hefte: «Fra snekkerfabrikk til moderne industri». Der er fabrikkens historie flettet inn i lokalhistorien i Moelv. I år har vi valgt å lage en liten folder med vekt på bedriftens produksjon, produkter og utvikling fra starten til i dag. Der prøver vi i korte trekk å fortelle om en liten bedrifts tilpassing og utvikling for å møte et marked og samfunn i stadig endring. For det er ikke bare de senere årene industrien har stått overfor utfordringer. Konflikter og arbeidsløshet tidlig på 1920-tallet, knapphet på produksjonsmidler og materialer under og etter 2. verdenskrig og bortfall av samarbeidspartnere på 80-tallet, var utfordringer som mine forgjengere måtte takle. Nøkternhet, godt forhold til ansatte, kunder og leverandører, sammen med riktige valg til rett tid, har bidratt til at bedriften har stått av de stormer som har vært.

Vi har hatt tilgang til ordrebøker og lønnsprotokoller fra de første årene. Dette sammen med gamle brev, regninger og prislister har gitt mye godt kildestoff. Takk til mor for kildegranskning og utarbeidelse av manuskript. En stor takk til bror Ola som har stått for ideer, redigering og grafisk produksjon.

Moelv, september 2004

Truls T. Johansen

Truls T. Johansen

Ole Johansen

(1867 - 1956)

Ole ble født i Veldre. Han var eneste sønn til en tømmermann og snekker, som bygde hus og laget alt som hørte med av dører, vinduer og innredning. Ole gikk i lære hos sin far, men drog så til Kristiania og fikk allsidig praksis som snekker ved ulike verksteder. De siste årene i byen deltok han i et samarbeidsprosjekt «Forenede Snedkere,» et verksted for møbler og innredninger.

I 1898 ble han «head - huntet» til Aksjeselskapet Moelven på Anderkvern ved Moelva for å starte opp snekkerverksted der. De drev ellers treforedling, damptørke, sagbruk og høvleri. Men allerede i 1904 gikk de over til hjul- og vognproduksjon og la ned snekkerverkstedet.

Taburetter var mye brukt. I 1908 fikk Petter Simonsen, Tande st. 30 stk. taburetter. I 1909 bestilte Ringsaker skolekasse 7 dusin taburetter levert til Veldre v/ Jørgen Opsal. Jønsberg Landbruksskole trengte 100 taburetter i 1913. De var i tre prisklasser: kr 1,20, 1,30 og 1,40 pr. stk.

Noen av varene som ble produser på Kvisla:
Rundt spisebord • Anretningsbord • Divanbord
Lite bord • Pipebord • Skrivebord • Nattbord •
Blomstersøyle • Buffet • Skolepult • Kofferter

Med Fossekraft fra Moelva

1904 - 1915

O. Johansens Trevarefabrikk startet i leide lokaler på Kvisla Brug i Næroset. I Kvislafossen var det et stort overfallsvasshjul, som gav drivkraft til både mølle, sagbruk, høvleri, smie og snekkerfabrikk.

Da snekkerverkstedet på Anderkvern ble nedlagt, fikk Ole Johansen med seg noen av medarbeiderne sine fra Moelven og startet egen bedrift. Første ordre er datert 1. oktober 1904. Produksjonen var den samme som der de kom fra, dører, vinduer, møbler av mange slag, alt som kunne lages av tre, også halvfabrikata og reparasjoner.

Bedriften hadde erfarne håndverkere, som også lærte seg å bruke nymotens snekkermaskiner med drivkraft fra vasshjulet. Det var sager, freser, tykkelseshøvel- og molding som forenklet arbeide så de kunne konkurrere i pris. Ved dreibenken ble det utformet balustrer til trapper, stolbein og pyntedeler til møbler.

På denne tida var landhandel med de mest nødvendige husholdningsvarer eneste form for butikk.

Spesialforretninger for møbler fantes ikke. Derfor fikk en snekkerfabrikk et allsidig utvalg av bestillinger. Noen trengte bakefjel og baketrau, kjevle, trinse og stikker i spesiell størrelse sammen med kjøkkenbenk. Vedkasse og ostekasse, trillebår eller bare et hjul kunne de også levere. Da sveitserhus kom på moten, ble sirlig utskårede rekkverk produsert etter maler. Noen møbler ble levert ferdig malt, beiset eller oljet. Kundene var mest i nærmiljøet, Mjøsområdet og langs jernbanen, som nettopp var åpnet. Bedriften fikk installert telefon med nr. 79 fra bygdas private telefonselskap.

Kvisla Bruk i Næroset ca. 1900.
Her startet Ole Johansen 1.1904

Det var stor byggeaktivitet først på 1900 tallet og ordrebøkene viser store ordre til kunder som Waldemar Andresen på Lillehammer, Toftes Gave, Helgøen, Brumunddalen Posthus, Veldre Gamlehjem, Mesna Dampsag og Klevfoss fabrikker.

Ved starten varierte lønna til de ansatte etter kvalifikasjoner mellom kr 0,25 – kr 0,35 pr. time. Før 1916 hadde ingen over kr 0,45 pr. t. Timelønna kunne ha 3 desimaler, som kr 0,325.

Det var gode tider og optimisme i denne perioden og bedriften ser ut til å ha fått en god start.

Det ble produsert ski.
Fra ordrebøkene kan vi lese:

Askeski kr 7,-
Birkeski, små kr 2,50, store kr 3,50
Barneski kr 1,50
Dameski kr 4,50

Sammenlignet med timelønningen på kr 0,25 måtte askeski betales med 28 arbeidstimer.

Frithjof Johansen

(1908 - 1981)

I 1942 kjøpte sønnen Frithjof bedriften og overtok ledelsen etter å ha arbeidet der i 18 år. Da var Ole nær 75 år og ønsket å trekke seg tilbake. Det var nok Frithjof som hadde planlagt og ordnet en del de siste årene. Han hadde gått Otto Treiders

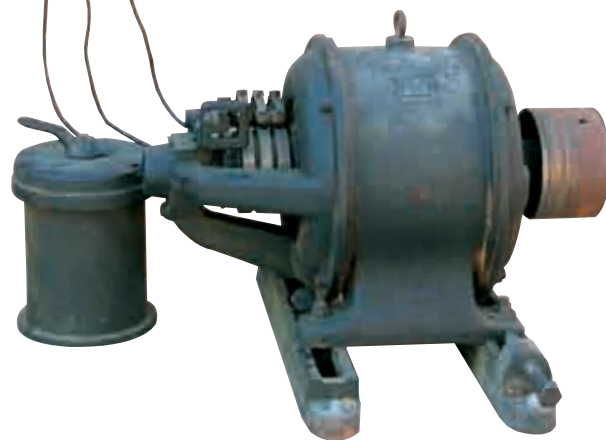
Handelsskole og var så dyktig bokholder at han holdt kurs for andre i Moelv Håndverkerforening.

Skolene kjøpte først dobbelte pulter. I 1943 fikk skolene Fagernes, Jølstad, Kilde, Skarpsno, Sagstuen og Aasen nye enmannspulter til kr 42,00 pr. stk.

I 1916 ble det kjøpt inn en sleperingsmotor på 10HK. Denne kostet kr 550,- omregnet til dagens priser ca. kr 170 000,-. Motoren ble snart for liten og erstattet av motoren på 15 HK, som er avbildet her.

Elektrisk kraft - fabrikken flytter til Moelv

1916 - 1945

Moelven Elektrisitetsverk kom rundt 1910 med 100 KW elektrisk kraft til Modalen. Dermed var ikke fabrikker lenger avhengig av å ligge ved en foss i elva. Det ble viktigere å ha kort avstand til råvarer og kunder.

Ole Johansen var raskt ute med å sikre seg tomt av Kristian Prestkværn sentralt i Moelv ikke langt fra elektrisitetsverket. På flat fjellgrunn reiste han første verkstedbygning på 300 m² fordelt på to etasjer, som seinere ble utvidet til 500 m². I tillegg bygget han materialhus og lager.

Med en slepringsmotor på 10 HK fikk de drivkraft til maskinene. Kraften ble overført via remmer og mellomakslinger. Motoren ble raskt for liten og ble erstattet av en større motor på 15 HK. Antall ansatte økte raskt til 13-14 mann. Bedriften hadde en stabil arbeidsstokk. Flere var ansatt i 40-50 år.

I alle år er det dører og vinduer som har vært hovedproduktene, men fra tidlige prislister kan en lese at bedriften hadde faste modeller på møbler. Disse ble levert på bestilling. Kommoder, senger, nattbord og vaskeservanter, spisestuemøbler og skap, som er laget ved bedriften, finnes rundt på bygdene fremdeles. Mye gikk til Mjøsområdet levert Moelv brygge for båttransport til Biri, Vardal, Snertingdal, Redalen, Gjøvik, Kapp og Mengshol. Kundeadresser er også mange av de små, nedlagte jernbanestasjonene. 80 år gamle merkelapper fra O. Johansens Trævarefabrik er dukket opp igjen flere steder med adresser som for eksempel Tande st. (som senere ble Ringsaker st.) eller «Sendes via Mengshol kai» Lokalt ble det leveranser til bygdas nye skoler, forsamlingslokaler og grendehus.

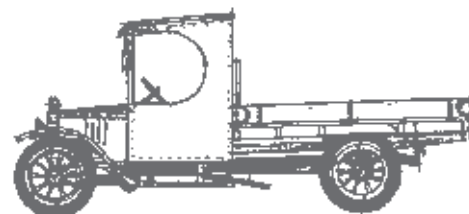
På 1920 tallet kom krise i verdensøkonomien, som fort satte sitt preg på et lite lokalsamfunn. Mange fikk betalingsproblemer, og det ble arbeidsledighet. I Moelv ble det store arbeidskonflikter og streiker, men med nøkternhet og godt forhold til fagforeningen kom Ole Johansen seg gjennom det.

På 1930 tallet ble det noe mer optimisme og byggevirksomhet, men konkurransen var stor og prisene presset.

Store leveranser gikk til Gudbrandsdalen der det ble bygd sanatorier og hotell, som stadig utvidet.

Bilen overtar mye av transporten, noe som gjør levering raskere og enklere.

I krigsårene 1940-45 ble det rasjonering og kriseløsninger for å holde produksjonen i gang. Men produktutvalget var ganske likt helt fram til etter krigen.

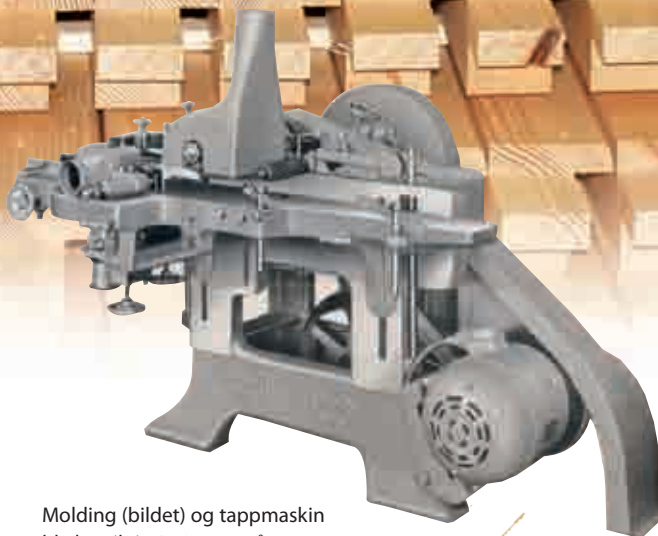

Verksted og lagerhus ca 1940.
Lastebilen over, Ford T-modell 1922,
var fabrikkens første.

Markedsføringen har vært nøktern.
Denne kinoreklamen er fra 50-tallet.

Molding (bildet) og tappmaskin
ble bestilt i 1946, men på grunn av
valutasituasjon og rasjonering
ble disse først levert 5 år senere.

1-fyllingsdører med buet over tapp.

Utføres i furu med ek terskel + Dyppimpregnert - Sponplate fylling.
Hengsler 2418 lakkert. Lås 1322, brennlakkert.

Utvendig karminnå	Uten merverdiavgift	Med merverdiavgift	Utvendig karmmål	Uten merverdiavgift	Med merverdiavgift
69 x 189	185.00	222.00	69 x 209	190.50	228.60
79 x 189	191.00	229.20	79 x 209	197.00	236.40
89 x 189	197.00	236.40	89 x 209	203.50	244.20
69 x 199	188.00	225.60			
79 x 199	194.00	232.80			
89 x 199	200.00	240.00			

Gjenreisning og rasjonalisering

1945 - 1981

Etter krigens slutt i 1945 stod arbeidsoppgavene i kø. De vanskelige 30 åra og knappheten under krigen gjorde at mye var nedslitt. Planene for utvidelse og modernisering hadde nok Frithjof hatt i bakhodet en tid, men det var først i 1947 at vinkelbygget i betong ble påbegynt. Moderniseringen som kom i og rundt denne utvidelsen, gjorde at fabrikken sto godt rustet for den økte etterspørselen i etterkrigstiden. Dette sammen med faglig meget dyktige medarbeidere, gjorde at snekkerverkstedet i Moelv kunne ta på seg store og kompliserte vindus- og dørarbeider.

Vinkelbygget, som senere ble mellombygget, har en gulvflate på 230 m², fordelt på 2 etasjer. Nede var det plass for snekkermaskiner og i 2. etasje høvelbenker. Ny tørke med oppvarming fra flisfyringsanlegg ble det også plass til. Tappmaskin og molding ble bestilt i 1946, men på grunn av valutasituasjon og rasjonering ble disse først levert 5 år senere.

Slepringsmotoren som overførte kraft via remmer og mellomakslinger ble etter hvert erstattet med motorer på hver enkelt maskin, og maskinene fikk flisavsug.

Før 1947 leverte fabrikken et bredt spekter av produkter, men etter hvert kom dører og vinduer til å utgjøre en stadig større del. Møbelproduksjon ble nesten borte, bare faste innredninger til bolighus ble produsert til langt ut på 60-tallet. Byggmestre og samvirklag oppover Gudbrandsdalen ble en viktig kundegruppe. Leveranser til utbygginger innenfor kraftutbygging, offentlige bygg, hotell og hytter viste at Frithjof hadde satset riktig.

Trender skifter over tid. På 40- og 50-tallet kom de glatte dørene i finer. Solide fyllingsdører måtte vike plassen for glatte dører i gaboon, limba eller eik. Litt senere kom svingvinduet og husmorvinduet. Nå måtte smårutede vinduer vike plassen for store glatte vindusflater. Gamle erverdige bygninger mistet sitt særpreg. De første isolerglassene kom

rundt 1960. Disse var importert fra bl.a Termopane fabrikken i Belgia: (Termopan-glass er fortsatt et begrep 40 år etter.) Dette gjorde det mulig å levere store glassflater i faste vinduer uten behov for vararammer.

På slutten av 50-tallet endret byggemarkedet seg. Den lokale trevareprodusenten hadde ikke lenger «monopol» på levering av dører og vinduer. Ferdighusfirmaer tok stadig større del av boligmarkedet, og større trevarefabrikker stjal markedsandeler. Dette var bakgrunnen for at O. Johansen Trevarefabrikk sammen med 10 andre bedrifter dannet System-Tre AL i 1959 som et felles salgskontor. Dette skulle bidra til å gi bedriftene større og mer rasjonell produksjon og øke salgs- og markedsaktiviteten. O. Johansen Trevarefabrikk sto for produksjon av ytterdører og fyllingsdører. Vinduer og dører til større bygg i Oslo-området ble også solgt gjennom System-Tre.

Verkstedet fotografert i 1963

Fabrikken i jubileumsåret 2004.
Den røde trebygningen ble bygd i 1916.
Mellombygget kom i 1947. Første del av produksjonshallen
ble bygd i 1981 og en forlengelse av den kom ti år senere.

Moderne industriproduksjon

1981 - 2004

Forhistorien til det nye fabrikkbygget i 1981 har mange likhetstrekk med hva som skjedde i 1947.

Leif, sønn av Frithjof, kjøpte fabrikken i 1977. Han var da 45 år og tok over ledelsen uten å ha vært ansatt der tidligere. Investeringsnivået hadde de siste 15 årene vært meget lavt, og produksjonen foregikk fortsatt på 2 plan, på gammelt tregulv, etter gammelt mønster. Det ble fort klart at innen rimelig tid måtte noe gjøres.

Flere alternativer ble diskutert, men det var da Johs. Mageli, som da var adm.dir. på Moelven Brug, foreslo at vi kunne søke Ringsaker kommune om å få kjøpe en stripe av Folkets Hus parken og bygge ny fabrikkhall, at det ble fart på tingene.

Sommeren 1981 kunne bedriften flytte inn i ny hall på 600 m². Den ble bygd uten søyler med spennbetong dragere og leca elementer. Elektrisitet, trykkluftsledninger, flisavsug og oppvarming kom fra taket. De fleste maskinene ble flyttet over i nyhallen, noe benkarbeid ble igjen i mellombygget.

1. etasje i mellombygget ble innredet til glassverksted, og egen glassmester ble ansatt. Glassverkstedet ble snart Moelvs eneste sted hvor en kunne få utført glassreparasjoner.

Utover på 80-tallet hadde System Tre utspilt sin rolle i opprinnelig form. Det var til slutt bare igjen 4 bedrifter, og økonomien var dårlig. Selskapet ble derfor oppløst i sin opprinnelige form, og gikk over til å bli et frittstående salgsselskap med nye eiere. Serieproduksjon av store mengder fyllingsdører, ytterdører og terassedører måtte erstattes av andre produkter og markeder.

Leifs sønn, Truls, begynte i bedriften i 1986. Hans kunnskaper fra Trelastskolen og praksis fra sagbruk ble til stor nytte. Hovedproduksjonen ble fortsatt dører og vinduer, men leveringer av listverk og komponenter til Moelven's husproduksjon økte raskt.

Da Moelven Bolig ble nedlagt i 1989, varte det ikke lenge før salget til Moelven Systembygg var på samme nivå. Gjennom de 15 siste årene har samarbeidet med Moelven Byggmodul, som de nå heter, vært omfattende og viktig.

Produksjon av listverk i lange lengder og kapping/maling av komponenter krevde større plass. En økt etterspørsel etter ferdig behandlede produkter, gjorde at malingskapasiteten måtte økes. I 1991 ble det raskt bestemt å forlenge bygget fra 1981 med nye 600 m². Dette ga plass til 3 monteringsplasser, glassverksted og moderne malingsavdeling.

Helt siden starten i 1904, hadde ordregistrering og produksjonsplanlegging foregått etter samme prinsipper. Alle ordre ble skrevet inn fortløpende i en ordrekladd. Dette ble lite oversiktlig når det var to som skulle samarbeide om salg og produksjon. I 1986 kom bedriftens første PC, og allerede året etter ble ordregistrering, fakturering, regnskap og lønn utført på denne uten innleid hjelp. Truls fikk nå nytte av sin utdanning i økonomi fra Distriktshøgskolen på Lillehammer.

Leif Johansen
(1932)

Leif, sønn av Frithjof, kjøpte fabrikken i 1977. Han var da 45 år og tok over ledelsen uten å ha vært ansatt der. Han er utdannet maskiningeniør fra Horten og arbeidet tidligere hos Langmoen som verksmester ved sentralverkstedet og senere som driftsingeniør ved parkettfabrikken.

Foran fra venstre: Per Ove Olsen, Aage Andersen, Wenche D. Brotangen, Ola Austad, John Olav Larsen.
Bak fra venstre: Helge Mathisen, Kristian Moen, Stein Rud, Truls Johansen, Gunnar Auråen, Rolf Olsen.
(Bjørn Bjerkhagen var ikke tilstede da bildet ble tatt)
Foto fra fabrikken:
Ida Hjerkin

Leif ønsket å få til et planlagt og smidig generasjonsskifte til 4. ledd. Bedriften hadde i alle år vært personlig firma, men ble fra 1988 omgjort til aksjeselskap. Dette gjorde det enklere for Truls å kjøpe seg inn i firmaet. I 1993 tok Truls over som daglig leder. Leif trakk seg gradvis ut av den daglige driften, og det ble for første gang ansatt en medarbeider på kontoret. I jubileumsåret er det fortsatt Leif og Truls som er eiere.

Uten dyktige og engasjerte medarbeidere hadde det ikke vært mulig å drive fabrikken med så liten ledelse. Fagkunnskapen har alltid vært der, men kravet til dokumentasjon av denne meldte seg etter hvert. Fire av våre ansatte tok svennebrev i trearbeidsfaget i 1998 og to lærlinger er ført fram til svennebrev. I jubileumsåret har vi en lærling ansatt.

Allsidige og gode maskiner, fleksible produksjonslokaler sammen med dyktige medarbeidere gir oss en god plattform å stå på. Vi ser framover og planlegger kommende år, men vet at omskiftninger skjer fort både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Derfor må vi alltid følge med i nåtida, og ta vare på erfaringene fra fortida. Fabrikkens historie er ingen tung bær å bære med seg.

Gåskvern gård i Brumunddal. I tillegg til dører og vinduer, er også limtrebuen over inngangspartiet produsert på fabrikk.

Allsidig produktspekter

De fleste trevarefabrikker på vår størrelse har etter hvert spesialisert seg på enkeltprodukter eller produktgrupper. Selv om fabrikken i 2004 har et langt smalere produktspekter enn for 100 år siden, kan vi fortsatt levere de fleste typer dører og vinduer.

Rehabiliterings- og hyttemarkedet er de markedene som tar det meste av dør og vindu's produksjonen.

Hytteytterdører med vår egenproduserte furupanel er blitt et etterspurt produkt.

Fra Moelven Byggmodul AS har vi gjennom de senere årene fått mange utfordringer. Til arbeidsriggene på Snøhvitfeltet ble det foruten utvendig og innvendig listverk, lompebenker og falloppbygg til tak, levert bardisk til velferdsrommet. I forbindelse med OL på Lillehammer laget vi frontseksjonen til kommentatorboksene på de fleste arenaer.

Modellbygging av stridsvogner i finer for Hägglunds Moelv, satte fagkunnskapene på prøve. Deler som vognskrog, kraner, sylinder eller vinsjer ble laget i finer og prøvd ut, for senere å bli produsert i stål av andre.

Til Veldre kirke ble det hos oss laget liturgiske møbler, slik som alterskap, talerstol, alterring og døpefont (bildet) etter arkitekttegninger. Alle dørene til Mortensrud Kirke i Oslo ble laget i massiv eik. (bildet)

Boligriggene til Snøhvitfeltet. (Foto Moelven)

Komentatorbokser fra OL på Lillehammer. (Foto Moelven)

Johansen
TREVAREFABRIKK A.S

Jensstuvegen 16, 2390 Moelv
Telefon 62 33 06 40, Telefax: 62 33 06 41
mail: post@jotre.no